

Marina kao kontejner

*Ni riječi pred veličanstvom mora,
Pred modrim šumorum vječnosti.*

D. Tadijanović

Kada pričamo o Baru, prvo što pomislimo je beskrajno plavetnilo koje ga zapljuskuje – more.

U mislima stvaramo sliku talasa, miris soli, ribarske mreže, jahte koje uplovljavaju u marine i brodove koji uplovljavaju u Luku Bar... Ali, da li je u realnosti ova slika idilična, kao na TV reklamama?

U Crnoj Gori, koja je deklarativno ekološka država preko dvadeset godina, često govorimo o moru, a činjenica je da i ne razmišljamo mnogo o tome koliko pazimo da ga ne zagađujemo, kako bi njegov živi svijet i ljepotu očuvali i za generacije koje tek treba da dođu.

Svi možemo posvjedočiti šta se dešava tokom ljeta. Tokom vrelih ljetnjih mjeseci, na pojedinim plažama talasi izbacuju smeće koje ruži ljepotu našeg primorja. Da li je najčešći uzrok tome nemar ljudi sa brodova koji plove u našim teritorijalnim vodama ili prolaze pored naše lijepe obale?

Država Crna Gora je u svom zakonodavstvu precizno definisala šta se sa paluba brodova i jahti ne smije ispuštati direktno u more. Izvori zagađenja sa brodova su tako:

1. čvrsti otpad - organski otpad, plastika, ambalaža, zauljene krpe...,
2. antifauling boje za zaštitu podvodnog dijela trupa broda -toksini,
3. nafta i ulja,
4. izduvni gasovi -sumpor, azot i ugljendioksid,
5. balastne vode -invazivne vrste, patogeni, sediment,
6. buka sa brodova.

Skupština Crne Gore je 31. marta 2011. godine donijela Zakon o zaštiti mora od zagađivanja sa plovnih objekata, u kojem se u članu 3 navodi da je plovnom objektu u vodama Crne Gore zabranjeno :

- ispuštanje ulja, zauljanih mješavina, kaljužnih voda i zauljanog otpada;
- ispuštanje štetnih tečnih materija u rasutom stanju;
- ispuštanje i odlaganje štetnih materija u upakovanoj formi;
- ispuštanje fekalnog otpada;
- ispuštanje štetnih gasova;

- ispuštanje balastnih voda;
- primjena antivegetativnih materija protiv obrastanja broda;
- namjerno potapanje i spaljivanje otpada ili drugih materija.

U Zakonu piše i da je ispuštanje otpada sa brodova dozvoljeno samo u slučajevima kada brod ispušta usitnjeni i dezinfekovani fekalni otpad na udaljenosti većoj od tri nautičke milje od najbližeg kopna, kao i fekalni otpad koji nije usitnjen ili dezinfekovan, na udaljenosti većoj od 12 nautičkih milja od najbližeg kopna, pod uslovom da se taj otpad, uskladišten u posebnim tankovima, ispušta postepeno, kada je brod u plovidbi sa brzinom ne manjom od četiri čvora...

Ukoliko se ne poštuju ova pravila, kazne su velike – čak do 40.000 eura! Da li se svi pridržavaju ovih pravila? Lučki kapetan u Baru Radojica Lazarević rekao nam je da u posljednje četiri godine nije bilo kažnjavanja brodova ili jahti u Baru zbog zagađivanja mora.

- Kapetani brodova i jahti u najvećem dijelu se pridržavaju zakona i zbog toga naši nautički inspektori nisu imali intervencija –kazao je lučki kapetan Lazarević. U Baru od 1993. godine radi specijalizovana kompanija „Hemosan“ čije su osnovne djelatnosti zaštita mora od incidenata, sanacija mora nakon incidenta, prihvata i prerada zauljanih i otpadnih voda sa brodova, prihvata, skladištenje i izvoz opasnog otpada, kao i čišćenje i zbrinjavanje otpada iz tankova nafte i naftinih derivata sa brodova. U svom reciklažnom centru u okviru Luke Bar, „Hemosan“ prihvata i tretira otpadne vode sa brodova i jahti.

- U Crnoj Gori se u ovom trenutku jahte pridržavaju zakona i prema propisima odlažu svoj otpad. Marina Bar je odlično krenula u uklapanje u standarde EU po pitanju skladištenja ovog otpada. Mi sada i u barskoj marini preuzimamo sa jahti filtere, akumulatore, zauljane vode, zauljane krpe, kante od boja i kante od ulja. Na jahtama se generiše i komunalni otpad, a omedavno se moraju odlagati i jestiva ulja. Tu su i fekalne vode, zauljane vode, ulja iz motora... U Luci Bar mi sa velikih trgovačkih brodova preuzimamo od pet do 200 tona otpadnih voda, koje se sakupljaju u njihovim velikim tankovima-kazao nam je direktor „Hemosana“ Zoran Nikitović. Od 13. septembra 2013. godine, zahvaljujući finansijskim sredstvima koja je Komisija Evropske Unije obezbjedila za Crnu Goru, u sklopu EU IPA 2011 Programa, Uprava pomorske sigurnosti raspolaže modernom opreme za hitno reagovanje u slučaju zagađenja mora. Riječ je o eko brodu za plitku vodu sa skimerom i tankom dužine 12 metara, branama, absorbentima i prenosnim ventilatorima za absorbente, skimerima, transfer pumpama, plutajućim prenosnim tankovima i prenosnim tankovima za skladištenje ulja...

Izjave predstavnika nadležnih državnih institucija su optimistične, raduje i njihova opremljenost, no, nažalost, prilikom šetnje kroz našu marinu, lako se može uočiti da ne poštuju svi zakon i propise. Poražavajuće je kada vidite kako se ulje koje je ispušteno iz jahti i barki presijava na suncu, kako akvatorijumom marine plutaju kese, plastične boce, kada na dnu uočite metalni otpad...

Da li je uopšte potrebno spominjati kakav to uticaj ima ne samo na turizam, već i na podvodni svijet? Kada ugledam ovakve prizore, odmah mi na pamet pada čuvena izjava indijanskog poglavice Bika Koji Sjedi: *"Čuvajmo Zemlju i prirodu na njoj, jer ih nismo naslijedili od svojih djedova i očeva, nego smo ih posudili od svojih potomaka"*.

Samo takvim pristupom, i mi i oni koji dolaze poslije nas, imaćemo priliku da i dalje uživamo u ljepoti mora kakvu je dočarao pjesnik u stihovima koji su otvorili ovu reportažu.

Izvori:

http://www.clt.org.me/download/mne/zakoni/Zakon_o_zastiti_mora_od_zagadjivanja_sa_plovnih_objekata.pdf

http://www.fms-tivat.me/predavanja3god/Ekologija_i_odrzavanje_jahti4-3.pdf

<http://www.cdm.me/drustvo/crna-gora/poostrene-mjere-za-plovila-za-ispustanje-otpada-u-more-kazna-i-do-40000-eura>

http://www.pomorstvo.me/index.php?option=com_content&view=article&id=443:oprema-protiv-zagadjjenja-na-moru&catid=31&Itemid=19